

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 30 жовтня 2025 року



Харків – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

**ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ
ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Томілінські читання

*Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю*

м. Харків, 30 жовтня 2025 року

Харків
ХНМУ
2025

УДК 614(477)(082)
Г 87

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 16 від 27.11.2025 р.

Редакційна колегія: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо,
В. Г. Нестеренко, К. М. Сокол,
А. А. Подпрядова, Н. М. Мартиненко

Г87 **Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання»** : матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю, Харків, 30 жовтня 2025 р. / Ред. кол.: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо, В. Г. Нестеренко та ін. Харків, 2025. 262 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17642172>

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© О.А. Наконечна, К.Г. Помогайбо,
В.Г. Нестеренко та ін., 2025

Барабаш С.О., Журавель Я.В. Обізнаність населення України щодо ситуації з ВІЛ/СНІД: міфи та реальність	245
Монакова О.С., Жолудь В.В., Пастерюк В.Г. Мікропластик і здоров'я людини: рівень обізнаності студентської молоді та освітні інтервенції	248
Масленникова Р.О., Самойлова Г.П. Розширення спектра науково-освітніх заходів як чинник формування дослідницьких компетентностей	250
Pomohaibo K.G., Ait Bahadou Ayoub Interdisciplinary approaches of epidemiology, biostatistics, mental hygiene and public health in solving major public health problems	252
Yaremenko A.V., Orel M.O. Prospects for the development of evidence-based medicine using artificial intelligence and modern technologies in higher medical education of Ukraine.....	254
Pomohaibo K.G., Ostapchuk V.M. Determination of methods of prevention of mental disorders and their medical and social significance	256
Mishchenko M.M., Vinichenko A.I. Particularly dangerous infections: epidemiological trends and biosafety risks.....	258
Pomohaibo K.G., Zhou Wintao Comparative analysis of cohort and case-control studies in medicine	260

МІКРОПЛАСТИК І ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ОСВІТНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ

Монакова О.С., Жолудь В.В., Пастерюк В.Г.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Актуальність. У XXI столітті проблема мікропластику та його впливу на здоров'я та довкілля набула глобального масштабу. Його частинки виявляють у воді, харчових продуктах, повітрі та навіть у тканинах людського організму. Мікропластик - це дрібні частинки пластику розміром менше 5 мм, які утворюються в результаті розпаду більших пластикових виробів або потрапляють у довкілля як первинні мікрочастинки (мікрогранули в косметиці, синтетичні волокна з одягу). Вони здатні потрапляти в організм людини з їжею, водою чи повітрям, накопичуватися в різних органах і тканинах та чинити потенційний вплив на фізіологічні процеси. Разом із цим рівень поінформованості населення, особливо молоді, щодо проблеми мікропластику залишається низьким. Недостатня обізнаність зменшує ефективність профілактичних заходів і уповільнює формування усвідомленого ставлення до проблеми мікропластику у повсякденному житті.

Мета. Оцінити рівень поінформованості молоді про мікропластик та його негативний вплив на здоров'я та запропонувати освітні інтервенції для підвищення обізнаності з цього питання здобувачів медичної освіти.

Матеріал та методи. Було проведено крос-секційне епідеміологічне дослідження шляхом онлайн-опитування студентів 4–6 курсів ХНМУ, що навчаються на медичному факультеті, за допомогою Google-форми. Опитувальник містив наступні блоки питань: соціально-демографічні дані (вік, стать, курс); знання про мікропластик та його джерела; уявлення про вплив мікропластику на здоров'я людини; ставлення до профілактичних заходів (зменшення використання пластику, сортування).

Результати. Серед 83 респондентів медичного факультету 31,3 % були чоловіки та 68,7 % – жінки. За курсами навчання опитані розподілилися таким чином: 37,3 % склали студенти 4 курсу, 53 % – 5 курсу, 9,6 % – 6 курсу. Аналіз розподілу респондентів за віковими групами показав, що більшість студентів належали до категорії 20–21 років (51,8 %), 22–23 років – 39,8 %, вікова група 24–25 років дорівнювала 8,4 %.

Відповіді на питання щодо визначення, що таке мікропластик, показали, що тільки третина опитаних (31,3 %) обізнані в цьому питанні. Більшість здобувачів освіти (32,5 %) вважала, що мікропластик – це «частинки <1 мкм, що виникають у процесі хімічної деградації пластмас». Водночас значна частка опитаних обрала варіанти «будь-який пластиковий виріб» (15,7 %) або «волокна та гранули синтетичного походження» (14,5 %), менша група вибрала «рідкі полімери у виробках» (3,6 %) або «важко відповісти» (2,4 %).

Вивчення обізнаності студентів про шляхи потрапляння мікропластику в організм виявило, що переважна частина студентів (79,5 %) вважає, що мікропластик попадає до організму з питною водою та їжею, тоді як 19,3 % опитаних визначили інгаляцію та 18,1 % студентів – контакт через шкіру як основні шляхи проникнення мікропластику в організм. Ін'єкційний шлях майже не розглядався (1,2 %), і 6 % респондентів не змогли відповісти.

Студенти асоціювали вплив мікропластику з різними наслідками для здоров'я: на захворювання травної системи вказали 32,5 % з них, серцево-судинні проблеми визначили 30,1 % здобувачів освіти, респіраторні захворювання – 25,3 % опитаних, запальні та імунні порушення – 12 % респондентів, при цьому 32,5 % студентів очікували відсутності будь-яких наслідків, 2,4 % не змогли відповісти на це питання. Питання щодо уявлення про ризик для здоров'я висвітлило, що 15,7 % респондентів були згодні, що мікропластик може бути фактором розвитку захворювань, 65,1 % опитаних були в цьому невпевнені, 19,3 % здобувачів освіти – не згодні. Інформація про виявлення мікропластику в біологічних зразках людини була відома лише 9,6 % студентів, більшість опитаних (69,9 %) не знали про це, 20,5 % респондентів не змогли відповісти на питання.

Оцінка щоденних звичок студентів показала, що 26,5 % опитаних щодня живили напої з пластикових пляшок, 45,8 % респондентів – 3–5 разів на тиждень, 26,5 % студентів – 1–2 рази на тиждень, 1,2 % здобувачів освіти рідко або ніколи застосовували пластикові пляшки для напоїв. Підігрівання їжі в пластикових контейнерах практикували часто (≥ 3 рази на тиждень) – 47 % респондентів, іноді (1–2 рази на тиждень) – 32,5 %, рідко – 20,5 %, таких, хто ніколи не підігрівав їжу в пластикових контейнерах серед опитаних не було.

Дії щодо зменшення використання пластику та сортування здійснювали регулярно лише 2,4 % студентів, частково – 15,7 %, більшість – 81,9 % не практикують такі заходи. Основними джерелами інформації для студентів були соціальні мережі, блоги та YouTube (18,1 %) або інформація від друзів і родичів (14,5 %), значна частина студентів не цікавилася темою (57,8 %), менша частка отримувала інформацію з навчальних курсів і лекцій (2,4 %) або наукових статей та офіційних рекомендацій (4,8 %), ЗМІ – 2,4 %.

Такий розподіл відповідей демонструє, що більшість студентів необізнана щодо проблеми мікропластику, шляхів його потрапляння в організм та потенційного негативного впливу на здоров'я, профілактична практика у повсякденному житті здобувачів освіти майже не реалізується. Це підтверджує необхідність проведення освітніх та просвітницьких заходів серед студентів медичних факультетів – майбутніх лікарів, які повинні підвищувати обізнаність населення щодо профілактики захворювань та безпечної діяльності.

Висновок. Проаналізувавши результати опитування слід зазначити, що більшість студентів мають лише поверхнєве уявлення про мікропластик, багато хто щодня користується пластиком, тому нами запропоновані наступні рекомендації щодо підвищення обізнаності молоді:

- включення теми мікропластику та його впливу на здоров'я в навчальні курси не тільки з екології, гігієни та громадського здоров'я, й в навчальні курси клінічних дисциплін при викладанні профілактики неінфекційних хвороб;
- створення інтерактивних онлайн-курсів чи вебінарів для студентів;
- використання візуальних матеріалів (плакати, інфографіка, відеоролики) у стінах університету;
- впровадження екологічних акцій серед студентів (наприклад, «тиждень без пластику»);
- популяризація альтернатив (багаторазові пляшки, контейнери зі скла чи металу);
- створення інформаційних сторінок чи блогів з простими порадами щодо зменшення впливу мікропластику.

Література:

1. Рослан Н.С. Виявлення мікропластиків у тканинах та органах людини. National Center for Biotechnology Information (2024). <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11342020/>
2. Лі Й. Потенційний вплив мікропластиків на здоров'я людини: огляд. National Center for Biotechnology Information (2023). <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11504192/>

РОЗШИРЕННЯ СПЕКТРА НАУКОВО-ОСВІТНІХ ЗАХОДІВ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Масленикова Р.О., Самойлова Г.П.

Харківський національний медичний університет, м.Харків, Україна

Актуальність: Студентська наука займає вагому ланку в дослідженні актуальних тем сьогодення, в написанні та опублікуванні наукових робіт, розробці збірників, що є неабияким вкладом в наукове життя ВНЗ України. Наукова діяльність університетів має на меті підготувати фахівців висококваліфікованого профілю та забезпечити достатньою кількістю теоретичної та практичної частини.

В умовах сьогодення, саме: дистанційне навчання, повномасштабна війна на всій території країни, раніше – пандемія COVID-19, студенти були змушені перейти на дистанційний формат навчання. У результаті це зумовило появу значного кола актуальних проблемних питань, які потребують глибокого та всебічного наукового дослідження.

Мета дослідження: розглянути питання студентської науки в умовах сьогодення: визначити, чим заохочують студентів до наукової діяльності та визнати актуальність та ефективність НТСАДМВ.

НТСАДМВ – самокероване суспільне об'єднання студентів, що сприяє дотримувannya принципів академічної доброчесності у науковій діяльності.

Матеріали та методи. В ході дослідження нами був використаний метод опитування, саме створений електронний анонімний опитувальник «Google Forms». Нами було опрацьовано та вивчено результати опитування та проведена статистична обробка даних. Опитування проводилось серед респондентів Харківського Національного Медичного Університету.

Нами було опрацьовано та вивчено результати опитування серед 15 респондентів. В анкетуванні брали участь громадяни України віком від 18 до 35 років.

Результати та обговорення. Серед опитаних респондентів переважали жінки – 73,3 %, тоді як чоловіки становили 26,7 %. Подальший розподіл за статусом у Харківському національному медичному університеті показав такі результати: найбільшу частку склали здобувачі освіти (66,7 %), далі – викладачі (26,7 %) та аспіранти (6,7 %). Із початком пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року – студенти були змушені перейти на інший формат отримання освіти, саме дистанційний. Студенти зіткнулись з великою кількістю проблем, будучи «онлайн», у свою чергу,

Наукове видання

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю

Відповідальна за випуск К.Г. Помогайбо

Формат А5. Ум. друк. арк.16,375. Зам. № 25-134.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com
vid.redact@kmmu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.